

Verlag 1e meedenksessie Energie Uitvoeringsplan Randwijck-Oost

Datum: Woensdag 13 december 2023

Locatie: Villa Randwijck, Amstelveen

Tijd: 19:30 - 21:00

Aanwezig namens gemeente Amstelveen:

Patrick Lie, projectmanager Energietransitie

Joke Dijkstra, adviseur Participatie

Eva Kramer, communicatiemedewerker en lid buurtteam Randwijck-Oost

1

Patrick Lie opent de avond en heet iedereen welkom

Alle aanwezigen stellen zich kort voor en geven kort aan wat hun motivatie is om vanavond te komen.

Reacties van bewoners:

- *Ik werk aan de verduurzaming van VvE's en wil graag een bijdrage leveren.*
 - *Ik ben benieuwd hoe de gemeente verduurzaming aanpakt. Verduurzaming heeft mijn hart, ik denk graag na over hoe de doelstellingen van de gemeente samengaan met de wensen van de bewoners.*
 - *Ik ben benieuwd naar hoe de gemeente bewoners kan helpen en ben benieuwd naar tips.*
 - *Ik werk als beleidsmedewerker klimaatadaptatie en duurzaamheid voor Duo+, de uitvoeringsorganisatie van en voor de gemeenten Ouder-Amstel, Diemen en Uithoorn, en ben benieuwd naar jullie aanpak.*
 - *Ik ben al lang bezig met verduurzaming, maar loop tegen wat grenzen aan. Ik wil kijken of we als bewoners samen iets kunnen doen.*
- *Ik ben hier uit nieuwsgierigheid, wat kunnen we samen bereiken?*
 - *Ik ben gepensioneerd manager vastgoed van Ymere en verschillende VvE's, ik ben benieuwd hoe dit opgepakt gaat worden.*
 - *Ik ben geïnteresseerd in wat ik kan doen om de isolatiewaarde van mijn woning te verhogen.*
 - *Ik behoor tot de groep die twijfelt of ze iets moeten doen. Ik ben hogeschool docent in communicatie @ gedragsverandering en vind het interessant om te kijken hoe je mensen in beweging krijgt zodat ze geld steken in (soms dure) isolatiemaatregelen, maar waarvan het voor mij nog een onzekere investering is.*

2

Patrick geeft een korte terugblik: waar gaat het over?

De gemeente Amstelveen heeft als doelstelling om in 2040 onafhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen. Dit betekent dat tegen die tijd woningen niet meer met aardgas verwarmd kunnen worden. Om dit te bereiken is samenwerking met bewoners noodzakelijk. Een maand geleden was de startbijeenkomst voor de bewoners van Randwijck-Oost, vandaag is het eerste gesprek met bewoners die zich hebben aangemeld om mee te denken.

3

Samen met de bewoners van Randwijck-West en de Zeestratenbuurt heeft het team Energietransitie van de gemeente al een energie uitvoeringsplan opgesteld voor de betreffende urten.

Vanavond zetten we de eerste stap voor een energie uitvoeringsplan voor Randwijck-Oost. Een oudere buurt met onder gemiddelde energielabels vergeleken met de rest van Amstelveen.

Vraag: Randwijck-West heeft toch ook minder goede energielabels?

Antwoord: Ja, dat klopt. Randwijck-West is opgebouwd over verschillende tijdsperiodes en daarom zit er ook redelijk wat verschil in de energetische kwaliteit van de woningen.

4

Patrick: Zoals eerder uitgelegd is het doel van dit Energie Uitvoeringsplan om woningen in de buurt aardgasvrij-klaar te maken. Dat betekent in de eerste plaats: zorgen voor goede isolatie.

Vraag: Als ik 4 warmtepompen neerzet, kan ik een slecht geïsoleerd huis gewoon verwarmen. Het gaat mij er om: hoe meet je de voortgang? Hoe weet je over een jaar of 2 wat er gebeurd is?

Antwoord: Er lopen 2 parallelle lijnen in Nederland voor verduurzaming:

1. Overstappen op een duurzame warmtebron – alleen kan dit nog niet overall.
2. Goed isoleren voor minder energieverbruik, en daarmee minder CO₂-uitstoot veroorzaken en meer comfort in huis krijgen.

Deze twee lijnen gaan hand in hand. Natuurlijk is het mogelijk een warmtepomp aan te sluiten in een woning met energielabel G, de vraag is alleen of je het goed warm krijgt. We willen vanuit de gemeente bewoners graag helpen met verduurzamen. Iedereen aan de warmtepomp krijgen is op dit moment nog niet realistisch – onder meer vanwege de congestie op het stroomnet. Over de komst van een warmtenet in de buurt is ook nog veel onzekerheid. Vandaar dat de focus nu ligt op goede isolatie; we weten namelijk zeker dat goed isoleren helpt.

Vraag: Het boren naar geothermie, dat nu gebeurt bij Ouderkerk aan de Amstel, zal dat genoeg warmte opleveren voor onze buurt?

Antwoord: Dat weten we op dit moment nog niet, dat hangt af van de onderzoeksresultaten. De boringen die nu plaatsvinden zijn gericht op het in kaart brengen van de potentie van deze bron.

Vraag: Het boren naar geothermie, dat nu gebeurt bij Ouderkerk aan de Amstel, zal dat genoeg warmte opleveren voor onze buurt?

Antwoord: Dat weten we op dit moment nog niet, dat hangt af van de onderzoeksresultaten. De boringen die nu plaatsvinden zijn gericht op het in kaart brengen van de potentie van deze bron.

Vraag: Als aardwarmte genoeg blijkt, hoef je eigenlijk nog niet na te denken over een warmtepomp. Ik vermoed dat veel buurtbewoners denken: ik wacht het eerst wel af. Want het is me nog niet duidelijk of ik een warmtepomp moet aanschaffen of dat ik kan wachten op aardwarmte. Zijn we daarom niet te vroeg bezig met dit plan?

Antwoord: Nee, want isoleren is altijd nuttig en we moeten ergens beginnen. Vanaf 2026 kun je je cv-ketel niet meer vervangen door eenzelfde ketel. Op dat moment is er geen alternatief meer behalve een (hybride) warmtepomp. Het is dus belangrijk om je daarop voor te bereiden. Voor een lage-temperatuur warmtebron zoals een warmtepomp moet je echt goed isoleren. Daarnaast zijn de woningen in deze buurt relatief oud. De eensteensmuren in veel woningen zullen bijvoorbeeld nog best een uitdaging worden.

5

Patrick licht het Energie Uitvoeringsplan toe: in dit plan kijken we hoe we als buurt richting aardgasvrij gaan. Dit plan is een product van bewoners en de gemeente samen, jullie input is daarom van groot belang.

Na deze bijeenkomst is het de bedoeling dat de meedenkgroep nog twee keer bij elkaar komt om input en feedback te geven. Het doel is dat er na deze twee sessies een concept plan ligt, wat vervolgens breed gepresenteerd wordt aan de buurt voor een laatste ronde aan input. Hierna kan het plan worden vastgesteld door het College van B&W en de gemeenteraad.

Vraag: Betekent vaststelling door de raad ook dat er budget aan gehangen wordt? En hangt de grootte van het budget af van het plan?

Antwoord: Ja, het budget wat wordt vastgesteld is bestemd voor inzet en capaciteit. Overigens heeft de gemeente Amstelveen – in tegenstelling tot veel andere gemeentes – een behoorlijk goed subsidiepakket voor verduurzaming van de woning. Wellicht dat sommige van deze subsidie specifiek geormerkt kunnen worden voor deze wijk. En vergeet ook niet: naast gemeentelijke subsidies kun je [subsidies van het Rijk](#) aanvragen.

6

Discussie

Thema: woningverduurzaming

- Onze kruipruimte is lager dan 50 cm. Verschillende isolatiebedrijven hebben ons gezegd dat ze daardoor niks kunnen doen.
- Wij hebben een kruipruimte van 40 cm hoog, die geïsoleerd is door de firma Tonzon uit Haarlem. Dat ging prima. Sindsdien hoeven we maar heel weinig te stoken, al scheelt het ook dat ik overal tochtstrips heb aangebracht.
- Onze opbouw is geïsoleerd tijdens het Schiphol-project, de rest hebben we zelf gedaan.
- Ik zou graag een decentrale warmteterugwinningsinstallatie willen hebben en heb het daar graag met anderen over. Wat kan wel en niet? En wie kent een goede aannemer?
- Ik heb mijn kelder laten isoleren met purschuim en ben daar best tevreden over. De muren en het dak heb ik laten isoleren door twee andere partijen.

Opmerking: Ik ben zelf heel atechnisch. Ik richt me voor verduurzaming nu op zonnepanelen en een elektrische boiler, maar ik heb geen flauw idee of mijn huis goed geïsoleerd is. Er is wel eens een adviseur langs geweest, maar dat gaf niet veel duidelijkheid. Ik probeer wel rekensommen te maken: dit kost zoveel en levert me zoveel op, maar als ik er niet uitkomt dan parkeer ik het.

Antwoord: Er zijn in Amstelveen inderdaad sommige ‘cowboys’ actief die zich profileren als energieadviseurs. In principe werkt de gemeente Amstelveen samen met het Regionaal Energieloket. Daarnaast is op de website van [Milieu Centraal](#) betrouwbare informatie te vinden m.b.t. goede verduurzamingsmaatregelen met een inschatting van de besparing die het oplevert.

Thema: communicatie met bewoners

Vraag: Wat is nou de analyse van de gemeente? Meerdere bewoners zijn afwachtend met verduurzamen. De vraag is: waarom? Is het gebrek aan kennis, desinteresse, angst? Want het

is best eigenaardig dat ondanks de hoge energieprijzen nog zo weinig mensen hun huis isoleren. Het gaat hier dan niet om technische kennis, maar om inzicht te krijgen in de motivatie van bewoners om wel/niet hun woning te verduurzamen? Wellicht kan de gemeente met haar communicatie dan inspelen op verschillende typen bewoners.

Opmerking: Ik heb meegeschreven aan een rapport van het ministerie van Binnenlandse Zaken over hoe je mensen in beweging krijgt om te verduurzamen. 3 factoren spelen een belangrijke rol:

1. Mensen zien op tegen gedoe. Ze willen helder hebben of ze er wel of niet goed aan doen.
2. Financieel voordeel is heel belangrijk.
3. Mensen willen graag ontzorgd worden.

Mensen moeten dus het gevoel krijgen: als ik dit doe, ben ik goed bezig. Nou waren de ervaringen met het Schiphol-project ook niet altijd even positief, het is daarom niet vreemd dat sommige mensen denken: het zal mijn tijd wel duren.

Antwoord: Toch is het goed om het gesprek in de buurt alvast op gang te krijgen over duurzaamheid. Wat ook niet helpt, is de fixatie op het begrip ‘terugverdientijd’ dat de overheid helaas ooit zelf heeft geïntroduceerd. Op het moment dat je een maatregel neemt, gaat het er niet om te denken in termen van ‘wat brengt het me financieel op’, maar ‘hoe brengt dit mij meer comfort?’.

Vraag: Het gaat mij er om dat ik de kennis mis om een goede beslissing te nemen. Neem bijvoorbeeld mijn Schiphol-ramen – zijn die nog goed? Moet ik ze onderhand vervangen? Ik heb geen flauw idee, maar het is wel een flinke investering.

Antwoord: Ja dat is ook ingewikkeld, want soms betekent nieuw glas dat je ook je kozijnen moet vervangen. Voor een goed advies kun je eigenlijk alleen vertrouwen op een gecertificeerde energieadviseur. Die kan meten wat de isolatiewaarde van je huidige glas is en hoeveel je kunt verbeteren. Het is ook goed om je te realiseren dat je veel verduurzamingsmaatregelen kunt financieren met een speciale, goedkope lening. Er zijn bovendien veel subsidies en als je dat dan ook nog combineert met lagere maandlasten, wordt het veel haalbaarder. Een concept als 'binnen 15 jaar heb je het terugverdiend' is vaak te ver weg voor mensen.

Vraag: Er is veel bestaande kennis over hoe je mensen in beweging krijgt. Hoe kunnen we die kennis in onze buurt toepassen?

Antwoord: Wellicht krijgen we die kennis boven tafel als we vaker bij elkaar komen?

Vraag: Maar is een brainstorm daarvoor de oplossing? Liggen er niet al kant-en-klare rapporten?

Antwoord: De beschikbare informatie gebruiken we zo goed mogelijk, anderzijds is de ene buurt de andere niet. Als gemeente worden wij ondersteund door het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Dat helpt gemeenten in de warmtetransitie met uitleg, praktische voorbeelden en hulpmiddelen. Op de [website](#) van het NPLW vind je ook veel informatie.

Vraag: Ik mis nog wel wat focus in deze bijeenkomst, en het voortbouwen op bestaande kennis. In Bilthoven loopt ook een duurzaamheidsinitiatief. Ik hoorde dat daar een vrouw die slachtoffer was van de toeslagenaffaire geholpen is door buurtbewoners met het isoleren van haar huis. Zij hoefde alleen het materiaal te betalen en de buurtbewoners voerden de werkzaamheden uit. Aankloppen bij andere mensen is best een ding, maar mensen heb je echt nodig, waarbij je 'cowboys' wel buiten de deur wilt houden. Communicatie heeft hierin een sleutelrol, hoe geef je dat vorm?

Antwoord: We hebben niet de illusie dat we de hele buurt kunnen bereiken. Voor de startbijeenkomst hebben we iedereen benaderd, maar er zijn ook veel mensen die niet reageren. We kunnen bewoners niet dwingen om deel te nemen. We hebben wel een overzicht van de verschillende bewonerstypen in de buurt, maar in Randwijck-Oost vind je ze allemaal terug. Het is niet zo dat alle bewoners hier tot één type behoren, dus de communicatie zal toch breed ingericht moeten worden.

Reactie bewoner: Bij dit soort bijeenkomsten komt inderdaad altijd maar een laag percentage. Er zullen ook inwoners zijn die al heel oud zijn en denken: het zal mijn tijd wel duren. We hebben best veel verschillende soorten woningen in deze wijk. Sommige met enkele spouwmuren, sommige met heel veel glas. Mensen zullen echt flink moeten

investeren voor goede isolatie.

Overige onderwerpen

Vraag: Is thermische isolatie gelijk aan geluidsisolatie? Want geluidsisolatie is in onze buurt wel erg belangrijk.

Antwoord: Ze zijn aan elkaar gerelateerd maar verschillen wel iets. Warmte-isolatie heeft ook een geluiddempend effect, maar omgekeerd heeft geluidsisolatie een wat minder warmte-isolerend effect. Er bestaat ook isolerend glas dat een extra geluiddempende laag heeft. Dit is een belangrijk thema voor deze buurt.

Opmerking bewoner: Iedereen heeft vragen van verschillende aard; de een wil iets weten over subsidies, de ander heeft een technische vraag. In het energie uitvoeringsplan moet duidelijk worden bij wie ze terecht kunnen.

Vraag: Ik wil best mijn woning naar een hoger plan tillen, maar ik weet niet goed hoe. Ik zou graag advies krijgen over bijvoorbeeld 3 stappen die ik zou kunnen nemen. Ik zou al enorm geholpen zijn met iemand die dat voor mij in kaart brengt, kan dat?

Antwoord: Deze behoefte horen we in alle buurten terug. Een vraag aan jullie hierover: stel nou dat wij een betrouwbare partij vinden die een onafhankelijke scan per woning kan doen? Is het realistisch om daarvoor van bewoners een bijdrage te vragen? Want we willen wel commitment bij zo iets, geen vrijblijvendheid waarbij iedereen maar scans laat maken.

Reactie van meerdere bewoners: Ja, dat mag best wat kosten. En voor armere mensen? Daar kan de gemeente eventueel bijstand voor geven.

Vraag: Ik heb al een keer een energiecoach thuis gehad, wat zou er dan anders zijn aan zo'n scan?

Antwoord: Energiecoaches richten zich vooral op quick-wins zoals radiatorfolie aanbrengen en de cv op een lagere temperatuur instellen. Voor zo'n technische scan komt er een specialist langs die onder meer met een warmtecamera naar de woning kijkt en allerlei grotere en technische maatregelen kan adviseren. Uit zo'n advies kan eventueel ook een energielabel volgen. Dat label is tegenwoordig ook verplicht als je je huis wilt verkopen.

Opmerking Patrick: Sommige woningen in de buurt waar wij langs zijn geweest zijn praktisch af qua isolatie. Andere woningen zijn nog haast in de originele staat en vergen veel werk. Het zal dus echt maatwerk per woning zijn. Sommige bewoners zijn daar nog meer zoekend in dan anderen. De vraag is hoe bereiken we de rest van de buurt?

Vraag: Ik ben geïnteresseerd in collectieve acties, om de prijs te kunnen drukken. Zo heb ik met mijn burens de beveiliging van onze brandgang collectief geregeld. Helaas kwam dit voor vloerisolatie om verschillende redenen niet van de grond (technisch te ingewikkeld, sommigen hadden de middelen niet, anderen hadden uitgebreidere bouwplannen). Misschien lukt het nu wel?

Antwoord: Daar zijn deze bijeenkomsten en het Energieplan ook zeker voor bedoeld, om met elkaar in contact te komen voor gezamenlijke acties. Buurtinitiatieven kunnen heel interessant zijn. Ik ken een voorbeeld van mensen die goede ervaringen met een glaszetter hadden en samen zijn gaan inkopen. Voor dit soort acties kunnen we vanuit de gemeente ondersteuning regelen.

Vraag: Is de doelstelling van de gemeente – in 2040 fossielonafhankelijk – wel haalbaar? Want als de kosten voor isolatie en voor alternatieve warmtebronnen te hoog zijn, dan gaat het toch niet lukken? Ik zie verschillende woningen in de wijk die echt op instorten staan. Die bewoners zullen geen geld hebben voor verduurzaming. Bovendien gaat isolatie ook vaak samen met minder wooncomfort door schimmelvorming.

Antwoord: Er zijn al 2 woningen in deze wijk helemaal aardgasvrij, dus ja, het is haalbaar. De mogelijkheden verschillen wel per huishouden, maar we hebben het nu alleen over de voorbereiding om van het aardgas af te gaan. Sommige mensen kunnen nu niet meer dan tochtstrips en radiatorfolie aanbrengen, dat is zo. Tegelijkertijd is dit nog maar een eerste stap die we nu zetten naar aardgasvrij. Het betekent dat we ons voorbereiden op een toekomst waarin we van het gas af gaan en die stap zullen we een keer moeten zetten. Alle partijen werken daaraan mee.

Huizen die op instorten staan zijn juist interessant om aan te pakken, want die kunnen meteen een flinke duurzaamheids-slag maken. Daar zijn, zoals eerder gezegd, aantrekkelijke leenvormen voor, die aantrekkelijker zijn dan wat je aan

energie kwijt zou zijn als je het niet zou doen. Alleen kennen veel mensen deze regels nog niet (net zomin als de subsidies die er zijn). Daarnaast heeft de gemeente ook aparte programma's om energie-armoede aan te pakken.

Vraag: Ik ben geïnteresseerd in zonnepanelen maar wil ze niet op mijn eigen dak hebben. Je schijnt ze te kunnen delen met anderen, dan worden ze op een andere plek gelegd. Er was ooit zo'n deelproject begrijp ik, maar dat is afgelopen. Komt er nog een nieuw project?

- Patrick belooft dit uit te zoeken.

- Resultaat van het uitzoeken:

Op zonnepanelendelen.nl staat een overzicht van allerlei zonnepark projecten waar men zich kan inschrijven om een aantal panelen te kopen.

Vraag: Kunnen wij het Energie Uitvoeringsplan van Randwijck-West krijgen? Dat geeft een beter beeld en kan stimulerend werken.

- Patrick belooft dit plan aan iedereen rond te sturen. Het is tevens te vinden op Amstelveen Denkmee.

Vraag: Wat gaan we op de volgende bijeenkomst doen?

Antwoord: Dan hangen we verschillende duurzaamheidsmaatregelen op en vragen we welke jullie het belangrijkste vinden. Het is ook goed dat mensen informatie met elkaar delen, bijvoorbeeld over marktpartijen waar je goede ervaringen mee hebt.

7

De bijeenkomst wordt gesloten om 21.00 uur en iedereen wordt uitgenodigd voor een drankje aan de bar.

Tip van de verslaglegger:

De nieuwsbrief 'Duurzaam Amstelveen' staat boordevol tips, informatie over subsidieregelingen, duurzame acties en energiebesparende mogelijkheden.

Wilt u op de hoogte blijven van de recente ontwikkelingen? [Meld u aan](#) voor een gratis abonnement. Hiermee ontvangt u zes keer per jaar automatisch het laatste nieuws over duurzaamheid en energiebesparing.